

Interdisciplinary Journal of administrative and business
Received: 10 June 2026

Revised: 3 July 2026

Original Article
Accepted: 13 August 2026

วิกฤตพลังงานโลกกับความเปราะบางของไทย: การวิเคราะห์ผลกระทบเชิงนโยบายจากสงคราม อเมริกา-อิสราเอล-อิหร่านต่อความมั่นคงทางพลังงาน

Global Energy Crisis and Thailand's Vulnerability: Policy Implications of the US-Israel-
Iran Conflict on Energy Security

น.ส.สุภาวดี ศิริปัญญา¹

Miss. Supawadee Siripunya

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของวิกฤตพลังงานโลกภายใต้บริบทความขัดแย้งระหว่างสหรัฐอเมริกา อิสราเอล และอิหร่านต่อความมั่นคงทางพลังงานของประเทศไทย โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพผ่านการวิเคราะห์เอกสาร รายงานระหว่างประเทศ และข้อมูลเชิงนโยบาย เพื่ออธิบายความเชื่อมโยงระหว่างภูมิรัฐศาสตร์ ตลาดพลังงานโลก และโครงสร้างพลังงานของไทย ผลการศึกษาพบว่า ความขัดแย้งในตะวันออกกลางส่งผลให้เกิดความเสี่ยงต่ออุปทานพลังงานโลก โดยเฉพาะน้ำมันและก๊าซธรรมชาติเหลว(LNG) ผ่านจุดคอขวดสำคัญ เช่น ช่องแคบฮอร์มุซ ส่งผลให้ราคาพลังงานในตลาดโลกมีความผันผวนสูงและส่งผ่านมายังประเทศผู้นำเข้าอย่างประเทศไทยโดยตรง ในบริบทดังกล่าวโครงสร้างพลังงานของไทยซึ่งพึ่งพาก๊าซธรรมชาติเป็นหลักและมีการนำเข้าก๊าซธรรมชาติเหลวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้ประเทศมีความเปราะบางต่อความผันผวนของราคาและอุปทานในระดับสากล นอกจากนี้ผลกระทบของวิกฤตพลังงานยังปรากฏในระดับเศรษฐกิจมหภาค ผ่านการเพิ่มขึ้นของค่าไฟฟ้า อัตราเงินเฟ้อ และต้นทุนการผลิต ซึ่งส่งผลกระทบต่อค่าครองชีพของประชาชนและความสามารถในการแข่งขันของภาคธุรกิจ ขณะเดียวกันการตอบสนองเชิงนโยบายของรัฐไทยในปัจจุบันยังคงเน้นมาตรการระยะสั้น เช่น การอุดหนุนและควบคุมราคา ซึ่งมีข้อจำกัดในการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในระยะยาว บทความนี้จะเสนอว่า วิกฤตพลังงานจากสงครามมิได้เป็นเพียงปัจจัยภายนอก หากแต่เป็นตัวสะท้อนความเปราะบางเชิงโครงสร้างของระบบพลังงานไทย โดยเฉพาะการพึ่งพาการนำเข้าและการขาดความหลากหลายของแหล่งพลังงาน ดังนั้นประเทศไทยจำเป็นต้องดำเนินการปฏิรูปนโยบายพลังงานอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นการกระจายแหล่งพลังงาน ลดการพึ่งพาก๊าซธรรมชาติเหลว เร่งการเปลี่ยนผ่านสู่พลังงานหมุนเวียน และเสริมสร้างความสามารถในการรับมือกับความผันผวนของตลาดพลังงานโลกในระยะยาว

¹ นักวิชาการอิสระ ; independent Scholar,Thailand

Corresponding author, e-mail: supawadeesiripunya@gmail.com

คำสำคัญ: ความมั่นคงทางพลังงาน, ก๊าซธรรมชาติเหลว , วิฤตพลังงาน, ภูมิรัฐศาสตร์, นโยบายพลังงานไทย

Abstract

This article aims to analyze the impact of the global energy crisis, driven by the geopolitical conflict between the United States, Israel, and Iran, on Thailand's energy security. The study adopts a qualitative approach, employing document analysis of international reports, policy documents, and academic sources to examine the interconnections between geopolitics, global energy markets, and Thailand's energy structure. The findings indicate that tensions in the Middle East have increased risks to global energy supply, particularly oil and liquefied natural gas (LNG), through critical chokepoints such as the Strait of Hormuz. These disruptions have led to significant price volatility in global energy markets, directly affecting energy-importing countries like Thailand. Given Thailand's energy structure, which is heavily dependent on natural gas and increasingly reliant on LNG imports, the country is highly vulnerable to global price fluctuations and supply uncertainties. The study further finds that the energy crisis has significant macroeconomic impacts, including rising electricity prices, inflation, and increased production costs, which in turn affect household welfare and business competitiveness. Meanwhile, Thailand's policy responses have largely focused on short-term measures such as subsidies and price controls, which are insufficient to address long-term structural vulnerabilities. This article argues that the energy crisis is not merely an external shock but a reflection of Thailand's structural weaknesses, particularly its dependence on energy imports and limited diversification of energy sources. Therefore, Thailand must undertake comprehensive energy policy reforms, emphasizing diversification of the energy mix, reduction of LNG dependency, acceleration of renewable energy transition, and strengthening resilience against global energy market volatility.

Keywords: Energy Security, LNG, Energy Crisis, Geopolitics, Thai Energy Policy

1. บทนำ

ความขัดแย้งระหว่างสหรัฐอเมริกา อิสราเอล และอิหร่านในช่วงปี ค.ศ. 2026 ได้ก่อให้เกิดแรงสั่นสะเทือนต่อระบบพลังงานโลกอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะในลักษณะของการช็อกด้านพลังงาน (Energy shock) ซึ่งสะท้อนผ่านความผันผวนของราคาน้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติในตลาดโลก ความไม่แน่นอนทางภูมิรัฐศาสตร์ทำให้ตลาดพลังงานตอบสนองอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านราคาที่ปรับตัวสูงขึ้น ความผันผวนของอุปทาน และความตึงตัวของตลาดก๊าซ โดยเฉพาะก๊าซธรรมชาติเหลว(LNG) ซึ่งเป็นแหล่งพลังงานสำคัญของประเทศในเอเชีย(International Energy Agency [IEA], 2025)

ลักษณะสำคัญของวิกฤตพลังงานในบริบทนี้คือความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดระหว่าง “ภูมิรัฐศาสตร์” กับ “ตลาดพลังงาน” กล่าวคือเหตุการณ์ทางการเมืองและความมั่นคงสามารถส่งผลกระทบต่อการผลิต การขนส่ง และราคาพลังงานได้โดยตรง โดยเฉพาะภูมิภาคตะวันออกกลางซึ่งเป็นแหล่งผลิตน้ำมันและก๊าซที่สำคัญของโลก ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ยุทธศาสตร์ เช่น ช่องแคบฮอร์มุซ ซึ่งเป็นเส้นทางขนส่งพลังงานหลักของโลก ได้เพิ่มระดับความไม่แน่นอนในตลาดพลังงานอย่างมีนัยสำคัญ (U.S. Energy Information Administration [EIA], 2025a)

นอกจากนี้ตลาดก๊าซธรรมชาติเหลว ซึ่งมีลักษณะเป็นตลาดโลก (Globalized market) ยังมีความอ่อนไหวต่อความผันผวนของอุปทานและอุปสงค์มากกว่าพลังงานรูปแบบอื่น เนื่องจากการขนส่งต้องอาศัยโครงสร้างพื้นฐานเฉพาะและมีข้อจำกัดด้านสัญญาและโลจิสติกส์ เมื่อเกิดความขัดแย้งในตะวันออกกลาง ซึ่งเป็นแหล่งส่งออกก๊าซธรรมชาติเหลว รายสำคัญของโลก เช่น กาตาร์ ย่อมส่งผลกระทบต่อความตึงตัวของตลาดและการแข่งขันในการจัดหาพลังงาน โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชียที่พึ่งพาการนำเข้าก๊าซธรรมชาติเหลวเป็นหลัก (IEA, 2025)

ในบริบทดังกล่าวประเทศไทยซึ่งมีสถานะเป็น “ผู้นำเข้าพลังงานสุทธิ” (Net energy importer) จึงมีความเปราะบางต่อความผันผวนของตลาดพลังงานโลกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ข้อมูลจากธนาคารโลก(World Bank ,2024) แสดงให้เห็นว่าไทยมีสัดส่วนการนำเข้าพลังงานในระดับสูง และต้องพึ่งพาแหล่งพลังงานจากต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะก๊าซธรรมชาติ ซึ่งเป็นเชื้อเพลิงหลักในการผลิตไฟฟ้าของประเทศ

ในช่วงที่ผ่านมาโครงสร้างพลังงานของไทยได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญ โดยการผลิตก๊าซธรรมชาติในประเทศมีแนวโน้มลดลง ขณะที่การนำเข้าก๊าซธรรมชาติเหลว เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ประเทศไทยมีความเชื่อมโยงกับตลาดพลังงานโลกมากขึ้น และมีความอ่อนไหวต่อความผันผวนของราคาพลังงานในระดับสากล (Energy Policy and Planning Office [EPPO], 2024)

ผลที่ตามมาคือ เมื่อเกิดการช็อกด้านพลังงาน จากความขัดแย้งระหว่างประเทศ ไทยจะได้รับผลกระทบทั้งในด้านต้นทุนพลังงาน ค่าไฟฟ้า และภาวะเงินเฟ้อ ซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในภาพรวม โดยเฉพาะต้นทุนการผลิตและค่าครองชีพของประชาชน (Bank of Thailand, 2025) สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ความมั่นคงทางพลังงานมิได้เป็นเพียงประเด็นทางเทคนิค หากแต่เป็นประเด็นเชิงนโยบายและความมั่นคงของรัฐในภาพรวม

จากบริบทข้างต้น บทความนี้มีวัตถุประสงค์หลัก 3 ประการ ได้แก่ (1)วิเคราะห์ผลกระทบของความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ต่อระบบพลังงานโลก โดยเฉพาะตลาดน้ำมันและก๊าซธรรมชาติเหลว (2)วิเคราะห์ความเปราะบางเชิงโครงสร้างของระบบพลังงานไทยภายใต้เงื่อนไขของการพึ่งพาการนำเข้า และ (3)เสนอแนวทางเชิงนโยบายเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางพลังงานของประเทศไทยในระยะยาว โดยข้อเสนอหลักของบทความนี้คือ วิกฤตพลังงานที่เกิดจากความขัดแย้งระหว่างประเทศมิได้เป็นเพียงปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อไทย หากแต่เป็น “ตัวเร่ง” ที่เปิดเผยความเปราะบางเชิงโครงสร้างของระบบพลังงานไทย โดยเฉพาะการพึ่งพาก๊าซธรรมชาติเหลว และตลาดพลังงานโลก ดังนั้น การเสริมสร้างความมั่นคงทางพลังงานจึงจำเป็นต้องอาศัยการปรับเปลี่ยนเชิงนโยบายอย่างเป็นระบบ ทั้งในด้านการกระจายแหล่งพลังงาน การลดการพึ่งพาการนำเข้า และการเร่งการเปลี่ยนผ่านไปสู่พลังงานทางเลือกในอนาคต

2. กรอบแนวคิดทฤษฎี

การวิเคราะห์ผลกระทบของวิกฤตพลังงานโลกภายใต้บริบทความขัดแย้งระหว่างสหรัฐอเมริกา อิสราเอล และอิหร่าน จำเป็นต้องอาศัยกรอบแนวคิดที่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่าง “สงคราม” “ตลาดพลังงานโลก” และ “โครงสร้างพลังงานของรัฐ” ได้อย่างเป็นระบบ บทความนี้จึงบูรณาการ 3 แนวคิดหลัก ได้แก่ กรอบความมั่นคงทางพลังงาน (Energy security framework) ทฤษฎีความเสี่ยงทางภูมิรัฐศาสตร์ (Geopolitical risk theory) และทฤษฎีการพึ่งพา (Dependency theory) เพื่ออธิบายความเปราะบางของประเทศไทยในฐานะประเทศผู้นำเข้าพลังงานสุทธิ

2.1 กรอบความมั่นคงทางพลังงาน

แนวคิดความมั่นคงทางพลังงานเป็นกรอบพื้นฐานในการวิเคราะห์นโยบายพลังงานของรัฐ โดยมีกรอบอธิบายผ่าน 3 มิติสำคัญ ได้แก่ ความเพียงพอของพลังงาน (Availability) ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) และความสามารถในการจ่าย (Affordability) ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สะท้อนทั้งด้านอุปทาน โครงสร้างพื้นฐาน และผลกระทบทางเศรษฐกิจของพลังงาน (International Energy Agency [IEA], 2025)

ในมิติของความเพียงพอของพลังงาน ความมั่นคงทางพลังงานขึ้นอยู่กับความสามารถของประเทศในการจัดหาแหล่งพลังงานอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามในบริบทของไทยการผลิตก๊าซธรรมชาติภายในประเทศมีแนวโน้มลดลง ขณะที่ความต้องการพลังงานยังคงเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ต้องพึ่งพาการนำเข้าก๊าซธรรมชาติเหลวมากขึ้น (Energy Policy and Planning Office [EPPO], 2024) สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนถึงข้อจำกัดเชิงโครงสร้างของระบบพลังงานไทย

ในมิติของความสามารถในการเข้าถึง การเข้าถึงพลังงานมิได้ขึ้นอยู่กับปริมาณแหล่งพลังงานเท่านั้น แต่ยังรวมถึงความมั่นคงของโครงสร้างพื้นฐานและเส้นทางขนส่ง โดยเฉพาะในกรณีของก๊าซธรรมชาติเหลว ซึ่งต้องพึ่งพา

การขนส่งทางทะเลผ่านเส้นทางยุทธศาสตร์ เช่น ช่องแคบฮอร์มุซ ซึ่งเป็นจุดคอขวดสำคัญของการขนส่งพลังงานโลก (U.S. Energy Information Administration [EIA], 2024)

ในมิติของความสามารถในการจ่าย ราคาพลังงานมีผลโดยตรงต่อเศรษฐกิจมหภาค โดยเฉพาะในประเทศผู้นำเข้าอย่างไทย ซึ่งราคาพลังงานโลกที่ผันผวนส่งผลต่อค่าไฟฟ้าและค่าครองชีพของประชาชนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (Bank of Thailand, 2025) ดังนั้นกรอบความมั่นคงทางพลังงานจึงช่วยอธิบายได้ว่า ความเสี่ยงจากสงครามมีได้ส่งผลกระทบเฉพาะด้านอุปทาน แต่ครอบคลุมทั้งโครงสร้างการเข้าถึงและความสามารถในการรับมือกับความผันผวนของราคาในระบบเศรษฐกิจ

2.2 ทฤษฎีความเสี่ยงทางภูมิรัฐศาสตร์ (Geopolitical Risk Theory)

ทฤษฎีความเสี่ยงทางภูมิรัฐศาสตร์อธิบายว่าความขัดแย้งระหว่างประเทศโดยเฉพาะในภูมิภาคที่มีความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ด้านพลังงาน สามารถก่อให้เกิดความไม่แน่นอนในตลาดพลังงานโลก ทั้งในด้านอุปทาน การขนส่ง และความเชื่อมั่นของตลาด

ในกรณีของตะวันออกกลางซึ่งเป็นแหล่งผลิตน้ำมันและก๊าซธรรมชาติเหลวสำคัญของโลก ความตึงเครียดทางการเมืองสามารถนำไปสู่ “การหยุดชะงักของอุปทาน”(Supply disruption) ได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่ว่าจะเป็นการโจมตีโครงสร้างพื้นฐานพลังงาน หรือความเสี่ยงต่อเส้นทางขนส่ง เช่น ช่องแคบฮอร์มุซ ซึ่งมีสัดส่วนการขนส่งพลังงานจำนวนมากของโลก (EIA, 2025a)

ยิ่งไปกว่านั้นตลาดก๊าซธรรมชาติเหลวมีความอ่อนไหวต่อความเสี่ยงดังกล่าวอย่างมาก เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านโครงสร้างพื้นฐานและมีลักษณะเป็นตลาดโลกที่แข่งขันสูง โดยข้อมูลชี้ว่าประมาณหนึ่งในห้าของการค้า ก๊าซธรรมชาติเหลว โลกต้องผ่านช่องแคบฮอร์มุซ (EIA, 2025b) ซึ่งหมายความว่า ความไม่มั่นคงในภูมิภาคดังกล่าวสามารถส่งผลกระทบต่อราคา ก๊าซธรรมชาติเหลว ในระดับโลกได้ทันที

ทฤษฎีนี้ยังชี้ให้เห็นว่า ราคาพลังงานมิได้สะท้อนเพียงอุปสงค์และอุปทานจริงเท่านั้น แต่ยังสะท้อน “ความคาดหวังของตลาด” (Market expectations) ต่อความเสี่ยงในอนาคต ดังนั้น แม้การหยุดชะงักของอุปทานจะยังไม่เกิดขึ้นจริง ราคาพลังงานก็สามารถปรับตัวสูงขึ้นจากความไม่แน่นอนเพียงอย่างเดียว (IEA, 2025)

2.3 ทฤษฎีการพึ่งพา (Dependency Theory)

ทฤษฎีการพึ่งพาเป็นกรอบสำคัญในการอธิบายความเปราะบางเชิงโครงสร้างของประเทศที่ต้องพึ่งพาทรัพยากรจากภายนอก โดยเฉพาะในบริบทของพลังงาน ประเทศที่เป็นผู้นำเข้าพลังงานสุทธิมีแนวโน้มที่จะได้รับผลกระทบจากความผันผวนของตลาดโลกมากกว่าประเทศที่สามารถพึ่งพาตนเองได้

ข้อมูลจากธนาคารโลก (World Bank, 2024) แสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยมีสัดส่วนการนำเข้าพลังงานในระดับสูง ซึ่งสะท้อนถึงการพึ่งพาแหล่งพลังงานจากต่างประเทศอย่างมีนัยสำคัญ ขณะเดียวกันโครงสร้างการผลิตไฟฟ้าของไทยยังพึ่งพาก๊าซธรรมชาติเป็นหลัก ซึ่งยิ่งเพิ่มความเสี่ยงเมื่อแหล่งก๊าซในประเทศลดลงและต้องหันไปพึ่งพาก๊าซธรรมชาติเหลวในตลาดโลก (Energy Regulatory Commission, 2024)

การพึ่งพาก๊าซธรรมชาติเหลวซึ่งมีความผันผวนของราคาสูงในตลาดเฉพาะ ทำให้ประเทศไทยมีความอ่อนไหวต่อการช็อกด้านพลังงานมากขึ้น โดยเฉพาะในช่วงที่เกิดความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ ซึ่งทำให้การแข่งขันในการจัดหาพลังงานในตลาดโลกเพิ่มสูงขึ้น (IEA, 2025) ดังนั้นทฤษฎีการพึ่งพาช่วยให้เห็นว่า ความเปราะบางของประเทศไทยไม่ได้เกิดจากเหตุการณ์สงครามเพียงอย่างเดียว แต่เป็นผลจากโครงสร้างพลังงานที่เชื่อมโยงกับตลาดโลกอย่างลึกซึ้ง

2.4 กรอบแนวคิดการวิเคราะห์ (Conceptual Framework)

จากการบูรณาการกรอบแนวคิดทั้งสาม บทความนี้เสนอกรอบการวิเคราะห์เชิงเหตุและผลดังนี้:

สงคราม → การหยุดชะงักของอุปทาน → ความผันผวนของราคา → การตอบสนองเชิงนโยบาย → ความมั่นคงทางพลังงาน (Energy security)

ในกรอบนี้ “สงคราม” ทำหน้าที่เป็นตัวกระตุ้น (Trigger) ที่ก่อให้เกิดความไม่แน่นอนในระบบพลังงานโลก ผ่านทั้งการหยุดชะงักของอุปทานและการเพิ่มขึ้นของความเสี่ยงทางภูมิรัฐศาสตร์ ซึ่งส่งผลให้ราคาพลังงานผันผวน ความผันผวนดังกล่าวมีผลกระทบอย่างชัดเจนต่อประเทศผู้นำเข้าเช่นไทย ทำให้รัฐต้องดำเนินมาตรการเชิงนโยบาย เช่น การอุดหนุนราคา การบริหารค่าไฟฟ้า หรือการกระจายแหล่งพลังงาน เพื่อลดผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคม (Bank of Thailand, 2025) ท้ายที่สุดระดับความสำเร็จของการตอบสนองเชิงนโยบายจะเป็นตัวกำหนดว่าประเทศสามารถรักษา “ความมั่นคงทางพลังงาน” ได้มากน้อยเพียงใด ดังนั้นกรอบแนวคิดนี้จึงช่วยอธิบายว่า วิกฤตพลังงานจากสงครามมิได้เป็นเพียงเหตุการณ์ภายนอก แต่เป็นกระบวนการเชิงโครงสร้างที่เชื่อมโยงระหว่างภูมิรัฐศาสตร์ ตลาดพลังงาน และนโยบายรัฐ ซึ่งมีผลต่อความมั่นคงของประเทศในระยะยาวอย่างมีนัยสำคัญ

3. บริบทวิกฤตพลังงานโลก

วิกฤตพลังงานโลกในช่วงปี ค.ศ. 2026 มีลักษณะสำคัญคือการผสานกันระหว่าง “ความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์” และ “ความเปราะบางของตลาดพลังงานโลก” ซึ่งส่งผลให้ระบบพลังงานเผชิญกับความไม่แน่นอนในระดับสูงอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะความขัดแย้งระหว่างสหรัฐอเมริกา อิสราเอล และอิหร่าน ซึ่งเกิดขึ้นในภูมิภาคตะวันออกกลาง อันเป็นศูนย์กลางของการผลิตและการส่งออกพลังงานโลก สถานการณ์ดังกล่าวได้ก่อให้เกิดแรงกดดันต่อทั้งอุปทาน การขนส่ง และราคาพลังงานในระดับสากลอย่างมีนัยสำคัญ (IEA, 2025)

3.1 สงครามกับตลาดพลังงาน (War and Energy Markets)

ความขัดแย้งทางทหารในภูมิภาคตะวันออกกลางส่งผลโดยตรงต่อ “ความเสี่ยงด้านอุปทานน้ำมัน” (Oil supply risk) เนื่องจากภูมิภาคดังกล่าวเป็นแหล่งผลิตน้ำมันสำคัญของโลก และมีบทบาทต่อเสถียรภาพของตลาดพลังงานในระดับสากล เมื่อเกิดความตึงเครียดหรือการปะทะกันทางทหาร ความเสี่ยงต่อการหยุดชะงักของอุปทานย่อมเพิ่มสูงขึ้น ไม่ว่าจะเป็นจากการโจมตีแหล่งผลิต การคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจ หรือความไม่มั่นคงทางการเมืองในประเทศผู้ผลิต (EIA, 2025a)

หนึ่งในประเด็นสำคัญที่สุดคือบทบาทของ “ช่องแคบฮอร์มุซ” (Strait of Hormuz) ซึ่งเป็นเส้นทางขนส่งน้ำมันและก๊าซที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งของโลก โดยมีปริมาณการขนส่งพลังงานจำนวนมากผ่านพื้นที่ดังกล่าวในแต่ละวัน ช่องแคบนี้เชื่อมต่ออ่าวเปอร์เซียกับมหาสมุทรอินเดีย และเป็นเส้นทางหลักสำหรับการส่งออกน้ำมันจากประเทศผู้ผลิตสำคัญ เช่น ซาอุดีอาระเบีย อิรัก และอิหร่าน (EIA, 2024)

ความสำคัญของช่องแคบฮอร์มุซมิได้จำกัดอยู่เพียงด้านปริมาณการขนส่ง แต่ยังรวมถึงลักษณะของการเป็น “จุดคอขวดเชิงยุทธศาสตร์” (Strategic chokepoint) กล่าวคือหากเกิดการปิดกั้นหรือความไม่มั่นคงในพื้นที่ดังกล่าว ย่อมส่งผลกระทบต่ออุปทานพลังงานในระดับโลกอย่างรวดเร็วและรุนแรง ดังนั้นแม้เพียงความเสี่ยงของการปิดช่องแคบก็สามารถทำให้น้ำมันในตลาดโลกปรับตัวสูงขึ้นได้จากความไม่แน่นอน (EIA, 2025a) ยิ่งไปกว่านั้น ตลาดพลังงานในปัจจุบันมีลักษณะตอบสนองต่อ “ความคาดหวัง” มากพอๆ กับข้อเท็จจริง กล่าวคือราคาน้ำมันสามารถปรับตัวเพิ่มขึ้นได้แม้ยังไม่มีเหตุขัดข้องของอุปทานจริง หากนักลงทุนคาดการณ์ว่าความขัดแย้งอาจลุกลามหรือกระทบต่อเส้นทางขนส่งพลังงาน (IEA, 2025) ปรากฏการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า สงครามได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดพลวัตของตลาดพลังงานโลกทั้งในเชิงกายภาพและเชิงจิตวิทยา

3.2 ตลาดก๊าซธรรมชาติเหลว โลก (Global LNG Market)

นอกเหนือจากน้ำมันแล้ว ก๊าซธรรมชาติเหลว (LNG) เป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบสำคัญของวิกฤตพลังงานโลก ในปัจจุบัน โดยตลาดก๊าซธรรมชาติเหลวมีลักษณะเฉพาะคือความเชื่อมโยงในระดับโลก (Global integration) และความอ่อนไหวต่อความผันผวนของอุปทานและอุปสงค์สูงกว่าแหล่งพลังงานอื่น (IEA, 2025)

ในช่วงวิกฤตพลังงาน ความต้องการก๊าซธรรมชาติเหลวในตลาดโลกมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น (demand surge) โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชียซึ่งเป็นศูนย์กลางการนำเข้าก๊าซธรรมชาติเหลวของโลก ประเทศอย่างญี่ปุ่น เกาหลีใต้ จีน และอินเดียต่างพึ่งพาก๊าซธรรมชาติเหลว ในการผลิตไฟฟ้าและอุตสาหกรรม ส่งผลให้เกิดการแข่งขันในการจัดหาพลังงานที่รุนแรงขึ้นในช่วงที่อุปทานมีข้อจำกัด (IEA, 2025)

ในบริบทนี้ความขัดแย้งในตะวันออกกลางยิ่งเพิ่มความตึงตัวของตลาดก๊าซธรรมชาติเหลว เนื่องจากภูมิภาคดังกล่าว โดยเฉพาะประเทศกาตาร์เป็นผู้ส่งออกก๊าซธรรมชาติเหลว รายใหญ่ของโลก ข้อมูลชี้ว่าปริมาณหนึ่งในห้าของการค้าก๊าซธรรมชาติเหลวของโลกต้องผ่านช่องแคบฮอร์มุซ (EIA, 2025b) ซึ่งหมายความว่าความไม่มั่นคงในพื้นที่ดังกล่าวสามารถส่งผลกระทบต่ออุปทานก๊าซธรรมชาติเหลว ในระดับโลกได้โดยตรง

ผลที่ตามมาคือ ราคาของก๊าซธรรมชาติเหลว ในตลาดเฉพาะมีความผันผวนสูง และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในช่วงที่เกิดความตึงเครียดทางภูมิรัฐศาสตร์ ซึ่งส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อประเทศผู้นำเข้า โดยเฉพาะประเทศในเอเชียที่ไม่มีแหล่งพลังงานภายในประเทศเพียงพอ

ยิ่งไปกว่านั้น โครงสร้างของตลาดก๊าซธรรมชาติเหลว ซึ่งพึ่งพาการขนส่งทางเรือ โครงสร้างพื้นฐานเฉพาะ และสัญญาระยะยาว ทำให้ความยืดหยุ่นในการปรับตัวต่อวิกฤตมีข้อจำกัด เมื่อเกิดการหยุดชะงักของอุปทานประเทศผู้นำเข้าจึงต้องแข่งขันกันในตลาดเฉพาะซึ่งมีราคาสูงและผันผวนมากกว่า (IEA, 2025)

โดยสรุปวิกฤตพลังงานโลกในบริบทของสงครามอเมริกา-อิสราเอล-อิหร่านสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อมโยงอย่างลึกซึ้งระหว่างภูมิรัฐศาสตร์และตลาดพลังงาน ทั้งในมิติของน้ำมันและก๊าซธรรมชาติเหลว สงครามได้เพิ่มความเสี่ยงต่ออุปทานพลังงาน โดยเฉพาะผ่านจุดคอขวดสำคัญอย่างช่องแคบฮอร์มุซ ขณะเดียวกันก็ทำให้ตลาดพลังงานตอบสนองต่อความไม่แน่นอนอย่างรวดเร็วผ่านความผันผวนของราคา ในส่วนของก๊าซธรรมชาติเหลว ความต้องการที่เพิ่มขึ้นในเอเชียประกอบกับข้อจำกัดด้านอุปทานและความเสี่ยงจากเส้นทางขนส่ง ได้ทำให้ตลาดมีความตึงตัวมากขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อประเทศผู้นำเข้า เช่น ไทย ดังนั้น บริบทของวิกฤตพลังงานโลกจึงเป็นพื้นฐานสำคัญในการทำความเข้าใจว่า เหตุใดความขัดแย้งระหว่างประเทศจึงสามารถส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางพลังงานของประเทศขนาดกลางอย่างประเทศไทยได้อย่างมีนัยสำคัญในระยะสั้นและระยะยาว

4. โครงสร้างพลังงานของไทย

โครงสร้างพลังงานของประเทศไทยในปัจจุบันสะท้อนลักษณะสำคัญ 2 ประการ ได้แก่ (1) การพึ่งพาก๊าซธรรมชาติเป็นแหล่งพลังงานหลัก และ(2) การเชื่อมโยงกับตลาดพลังงานโลกผ่านการนำเข้า โดยเฉพาะก๊าซธรรมชาติเหลว ซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา โครงสร้างดังกล่าวทำให้ระบบพลังงานของไทยมีความอ่อนไหวต่อความผันผวนของราคาและอุปทานในระดับสากลอย่างมีนัยสำคัญ (Energy Policy and Planning Office [EPPO], 2024)

4.1 โครงสร้างพลังงานไทย (Energy Mix)

ระบบพลังงานของประเทศไทยมีลักษณะ “ก๊าซเป็นศูนย์กลาง” (Gas-dominant system) โดยเฉพาะในภาคการผลิตไฟฟ้า ซึ่งก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิงหลักในสัดส่วนสูงเมื่อเทียบกับแหล่งพลังงานอื่น ข้อมูลจากคณะกรรมการกำกับพลังงาน (Energy Regulatory Commission) ระบุว่าก๊าซธรรมชาติดังกล่าวยังคงเป็นแหล่งพลังงานหลักของการผลิตไฟฟ้าไทยในระดับมากกว่าครึ่งหนึ่งของกำลังผลิตทั้งหมด (Energy Regulatory Commission, 2024)

โครงสร้างดังกล่าวมีข้อได้เปรียบในด้านความยืดหยุ่นและต้นทุนในอดีต โดยเฉพาะในช่วงที่ประเทศไทยยังสามารถผลิตก๊าซธรรมชาติจากอ่าวไทยได้ในปริมาณสูง อย่างไรก็ตามเมื่อแหล่งก๊าซในประเทศเริ่มลดลง ความได้เปรียบดังกล่าวได้เปลี่ยนเป็น “ความเสี่ยงเชิงโครงสร้าง” เนื่องจากระบบพลังงานยังคงพึ่งพาก๊าซในระดับสูงโดยไม่มีการกระจายแหล่งพลังงานอย่างเพียงพอ นอกจากนี้สัดส่วนของพลังงานหมุนเวียนในระบบยังอยู่ในระดับที่เพิ่มขึ้นแต่ยังไม่สามารถทดแทนก๊าซธรรมชาติได้อย่างมีนัยสำคัญ ส่งผลให้โครงสร้างพลังงานของไทยยังคงมีลักษณะพึ่งพาเชื้อเพลิงฟอสซิลเป็นหลัก (Ministry of Energy, 2023)

4.2 การพึ่งพาก๊าซธรรมชาติเหลว (LNG Dependency)

หนึ่งในแนวโน้มสำคัญของระบบพลังงานไทยคือการเพิ่มขึ้นของการนำเข้าก๊าซธรรมชาติเหลว เพื่อทดแทนการผลิตก๊าซธรรมชาติภายในประเทศที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง ข้อมูลจากสำนักงานนโยบายพลังงานและแผน

(Energy Policy and Planning Office) แสดงให้เห็นว่าปริมาณการนำเข้าก๊าซธรรมชาติเหลว ของไทยเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญในช่วงหลังปี 2018 และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง (EPPO, 2024)

การพึ่งพาก๊าซธรรมชาติเหลว ทำให้ประเทศไทยเชื่อมโยงกับตลาดพลังงานโลกโดยตรง โดยเฉพาะตลาดเฉพาะ (Spot) ซึ่งมีความผันผวนของราคาสูงกว่าสัญญาระยะยาว ในช่วงที่เกิดวิกฤตพลังงานหรือความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ ราคาของก๊าซธรรมชาติเหลวสามารถปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ต้นทุนพลังงานของประเทศเพิ่มขึ้นทันที ยิ่งไปกว่านั้นก๊าซธรรมชาติเหลวยังเป็นพลังงานที่ต้องอาศัยโครงสร้างพื้นฐานเฉพาะ เช่น สถานีรับ-จ่ายก๊าซ และระบบขนส่งทางเรือ ซึ่งทำให้มีข้อจำกัดด้านความยืดหยุ่นเมื่อเกิดการหยุดชะงักของอุปทาน ดังนั้นการพึ่งพาก๊าซธรรมชาติเหลวในระดับสูงจึงเพิ่มความเสี่ยงต่อระบบพลังงานไทยในบริบทของตลาดโลกที่ไม่แน่นอน (International Energy Agency [IEA], 2025)

4.3 ความเสี่ยงเชิงโครงสร้าง (Structural Vulnerabilities)

โครงสร้างพลังงานของไทยก่อให้เกิดความเสี่ยงสำคัญ 2 ประการ ได้แก่ (1) การพึ่งพาการนำเข้าและ (2) ความอ่อนไหวต่อราคา

ประการแรก การพึ่งพาการนำเข้าพลังงานในระดับสูงทำให้ประเทศไทยมีข้อจำกัดในการควบคุมอุปทานและต้นทุนพลังงาน ข้อมูลจากธนาคารโลกชี้ว่าไทยเป็นประเทศผู้นำเข้าพลังงานสุทธิ โดยมีสัดส่วนการนำเข้าพลังงานในระดับสูงเมื่อเทียบกับการใช้พลังงานทั้งหมด (World Bank, 2024) ซึ่งหมายความว่า การเปลี่ยนแปลงในตลาดโลกจะส่งผลกระทบต่อไทยโดยตรง

ประการที่สอง ความอ่อนไหวต่อราคาพลังงานโลกส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจภายในประเทศ โดยเฉพาะค่าไฟฟ้าและต้นทุนการผลิต เนื่องจากก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิงหลักในการผลิตไฟฟ้า เมื่อราคาก๊าซหรือก๊าซธรรมชาติเหลว ในตลาดโลกเพิ่มขึ้นย่อมส่งผลให้ค่าไฟฟ้าผันแปร (Ft) ปรับตัวสูงขึ้นตามไปด้วย ซึ่งมีผลกระทบต่อทั้งภาคธุรกิจและประชาชน (Bank of Thailand, 2025)

ในบริบทของสงครามและความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ ความเสี่ยงทั้งสองประการจะยิ่งทวีความรุนแรงขึ้น เนื่องจากความไม่แน่นอนในอุปทานและความผันผวนของราคาพลังงานโลกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยสรุป โครงสร้างพลังงานของประเทศไทยสะท้อนลักษณะของ “การพึ่งพาเชิงโครงสร้าง” ต่อพลังงานจากต่างประเทศ โดยเฉพาะก๊าซธรรมชาติและก๊าซธรรมชาติเหลว ซึ่งเป็นแกนหลักของระบบพลังงานไทย แม้โครงสร้างดังกล่าวจะมีประสิทธิภาพในภาวะปกติ แต่กลับกลายเป็นจุดอ่อนสำคัญในช่วงที่เกิดวิกฤตพลังงานโลก

บทความนี้จึงเสนอว่า “ประเทศไทยมีความเปราะบางต่อการช็อกจากภายนอก” เนื่องจากการพึ่งพาการนำเข้าและการเชื่อมโยงกับตลาดพลังงานโลกอย่างลึกซึ้ง ดังนั้นการเสริมสร้างความมั่นคงทางพลังงานในระยะยาว จำเป็นต้องมุ่งไปสู่การปรับโครงสร้างพลังงาน ลดการพึ่งพาก๊าซธรรมชาติเหลว และเพิ่มความหลากหลายของแหล่งพลังงาน เพื่อรับมือกับความไม่แน่นอนในอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพ

5. ผลกระทบจากสงครามต่อไทย

ความขัดแย้งระหว่างสหรัฐอเมริกา อิสราเอล และอิหร่านมิได้ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยโดยตรงในเชิง การทหาร แต่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญผ่าน “กลไกตลาดพลังงานโลก” ซึ่งเชื่อมโยงกับโครงสร้างพลังงานของไทยอย่าง ลึกซึ้ง โดยเฉพาะการพึ่งพา ก๊าซธรรมชาติเหลว และการนำเข้าพลังงานในระดับสูง ผลกระทบดังกล่าวสามารถ วิเคราะห์ได้ใน 3 มิติหลัก ได้แก่ (1) ราคาพลังงาน (2) ค่าไฟฟ้า และ (3) เศรษฐกิจมหภาค

5.1 ราคาก๊าซธรรมชาติเหลว และความผันผวนของตลาด (Spot Price Volatility)

หนึ่งในผลกระทบที่ชัดเจนที่สุดของสงครามคือ “ความผันผวนของราคา ก๊าซธรรมชาติเหลว ” ใน ตลาดโลก โดยเฉพาะในตลาดเฉพาะ (Spot) ซึ่งเป็นตลาดที่ประเทศไทยมีการพึ่งพาเพิ่มขึ้นในช่วงหลัง เนื่องจากการ ผลิตก๊าซธรรมชาติในประเทศลดลงข้อมูลจาก International Energy Agency (IEA, 2025) ชี้ให้เห็นว่า ในช่วงที่ เกิดความตึงเครียดทางภูมิรัฐศาสตร์ ราคาก๊าซธรรมชาติในตลาดโลกมีแนวโน้มผันผวนสูงขึ้น เนื่องจากความไม่ แน่นอนของอุปทานและการแข่งขันในการจัดหาพลังงานระหว่างประเทศผู้นำเข้า โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชีย

ยิ่งไปกว่านั้นตลาดก๊าซธรรมชาติเหลวยังมีความอ่อนไหวต่อ “ความคาดหวังของความเสี่ยง” มากกว่า ตลาดพลังงานบางประเภท กล่าวคือแม้จะยังไม่มีเหตุการณ์หยุดชะงักของอุปทานจริง ราคาก็สามารถปรับตัวสูงขึ้นได้จาก ความวิตกกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยของเส้นทางขนส่ง เช่น ช่องแคบฮอร์มุซ ซึ่งเป็นเส้นทางสำคัญของการขนส่ง ก๊าซธรรมชาติเหลว โลก (U.S. Energy Information Administration [EIA], 2025b) สำหรับประเทศไทย การ เพิ่มขึ้นของราคาก๊าซธรรมชาติเหลว ส่งผลโดยตรงต่อ “ต้นทุนพลังงานของประเทศ” เนื่องจาก ก๊าซธรรมชาติเหลว เป็นเชื้อเพลิงหลักในการผลิตไฟฟ้า ดังนั้น ความผันผวนของราคาจึงไม่ได้เป็นเพียงประเด็นในตลาดพลังงาน แต่เป็น ปัจจัยที่กระทบต่อเศรษฐกิจในวงกว้าง

5.2 ผลกระทบต่อค่าไฟฟ้า (Ft Adjustment)

การเพิ่มขึ้นของราคาพลังงาน โดยเฉพาะก๊าซธรรมชาติเหลว ส่งผลโดยตรงต่อ “ค่าไฟฟ้า” ของประเทศ ไทย ผ่านกลไกการปรับค่าไฟฟ้าผันแปร (Fuel Adjustment Charge-Ft) ซึ่งสะท้อนต้นทุนเชื้อเพลิงในการผลิต ไฟฟ้าเนื่องจากระบบผลิตไฟฟ้าของไทยพึ่งพาก๊าซธรรมชาติเป็นหลัก เมื่อราคาก๊าซในตลาดโลกเพิ่มขึ้น ต้นทุนการ ผลิตไฟฟ้าจะเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ส่งผลให้ค่าไฟฟ้าผันแปร ถูกปรับเพิ่มขึ้นเพื่อสะท้อนต้นทุนที่แท้จริง (Energy Regulatory Commission, 2024)

ในช่วงที่เกิดวิกฤตพลังงาน รัฐบาลไทยมักใช้มาตรการแทรกแซง เช่น การอุดหนุนค่าไฟฟ้า หรือการตรึง ราคา เพื่อบรรเทาผลกระทบต่อประชาชน อย่างไรก็ตามมาตรการดังกล่าวมีข้อจำกัดในระยะยาว เนื่องจาก ก่อให้เกิดภาระทางการคลัง และไม่สามารถแก้ไขปัญหเชิงโครงสร้างของระบบพลังงานได้ ดังนั้น ค่าไฟฟ้าจึงเป็น “ตัวแปรกลาง” ที่เชื่อมโยงระหว่างตลาดพลังงานโลกกับเศรษฐกิจภายในประเทศ โดยสะท้อนผลกระทบของ สงครามต่อประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม

5.3 ผลกระทบต่อเศรษฐกิจมหภาค (Macroeconomic Impact)

นอกจากผลกระทบในระดับพลังงานแล้ว วิกฤตพลังงานยังส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจมหภาคของประเทศไทยในหลายมิติ โดยเฉพาะ “อัตราเงินเฟ้อ” (Inflation) และ “ต้นทุนการผลิต” (Cost of production) การเพิ่มขึ้นของราคาพลังงานส่งผลให้ต้นทุนการผลิตในภาคอุตสาหกรรมและบริการเพิ่มขึ้น เนื่องจากพลังงานเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นการผลิต การขนส่ง หรือการให้บริการ ส่งผลให้ราคาสินค้าและบริการมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามไปด้วย (Bank of Thailand, 2025)

ในด้านเงินเฟ้อราคาพลังงานถือเป็นองค์ประกอบสำคัญของดัชนีราคาผู้บริโภค (CPI) ดังนั้น เมื่อราคาพลังงานเพิ่มขึ้น ย่อมส่งผลให้ระดับเงินเฟ้อโดยรวมของประเทศเพิ่มขึ้น ซึ่งอาจกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและนโยบายการเงิน ยิ่งไปกว่านั้นผลกระทบดังกล่าวยังมีลักษณะ “ส่งผ่านเป็นลูกโซ่” (Cost-push inflation) กล่าวคือการเพิ่มขึ้นของต้นทุนพลังงานจะถูกส่งผ่านไปยังราคาสินค้าและบริการในหลายภาคส่วน ส่งผลให้ค่าครองชีพของประชาชนเพิ่มสูงขึ้น และลดกำลังซื้อในระบบเศรษฐกิจ โดยสรุปสงครามในตะวันออกกลางได้ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยผ่านกลไกของตลาดพลังงานโลกอย่างชัดเจน โดยเริ่มจากความผันผวนของราคา ก๊าซธรรมชาติเหลว ซึ่งส่งผลกระทบต่อค่าไฟฟ้า และขยายไปสู่เศรษฐกิจมหภาคในรูปของเงินเฟ้อและต้นทุนการผลิต

6. ความเปราะบางเชิงโครงสร้าง

แม้ว่าวิกฤตพลังงานจากสงครามจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความผันผวนของตลาดพลังงานโลก แต่ในกรณีของประเทศไทย ผลกระทบที่รุนแรงมิได้เกิดจาก “สงครามเพียงอย่างเดียว” หากแต่เกิดจาก “โครงสร้างพลังงานภายในประเทศ” ที่มีลักษณะเปราะบางและเชื่อมโยงกับตลาดโลกอย่างลึกซึ้ง กล่าวคือ วิกฤตพลังงานทำหน้าที่เป็นเพียง “ตัวเร่ง(Accelerator)” ที่เปิดเผยข้อจำกัดเชิงโครงสร้างของระบบพลังงานไทยให้ชัดเจนยิ่งขึ้น บทนี้จึงมุ่งวิเคราะห์ความเปราะบางดังกล่าวผ่าน 3 มิติ ได้แก่ (1) การพึ่งพาก๊าซธรรมชาติในระดับสูง (Over-dependence) (2) การขาดความหลากหลายของแหล่งพลังงาน (Lack of diversification) และ (3) ความแข็งตัวของนโยบายพลังงาน (Policy rigidity)

6.1 การพึ่งพาพลังงานรูปแบบเดียว

โครงสร้างพลังงานของประเทศไทยมีลักษณะสำคัญคือการพึ่งพาก๊าซธรรมชาติเป็นแหล่งพลังงานหลัก โดยเฉพาะในภาคการผลิตไฟฟ้า ซึ่งก๊าซธรรมชาติมีสัดส่วนสูงที่สุดเมื่อเทียบกับพลังงานประเภทอื่น (Energy Regulatory Commission, 2024)

ในอดีตการพึ่งพาก๊าซธรรมชาติถือเป็นข้อได้เปรียบ เนื่องจากประเทศไทยสามารถผลิตก๊าซจากอ่าวไทยได้ในต้นทุนที่ค่อนข้างต่ำและมีเสถียรภาพ อย่างไรก็ตามเมื่อปริมาณก๊าซในประเทศลดลงอย่างต่อเนื่อง โครงสร้างดังกล่าวได้เปลี่ยนจาก “จุดแข็ง” เป็น “จุดอ่อน” ของระบบพลังงาน การที่ระบบไฟฟ้าพึ่งพาเชื้อเพลิงชนิดเดียวในสัดส่วนสูง ทำให้เกิดความเสี่ยงเชิงระบบ (Systemic risk) กล่าวคือ หากเกิดความผันผวนในราคาหรืออุปทานของ

ก๊าซ ย่อมส่งผลกระทบต่อทั้งระบบพลังงานโดยรวมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งแตกต่างจากระบบที่มีการกระจายแหล่งพลังงานอย่างหลากหลาย ยิ่งไปกว่านั้นการเพิ่มขึ้นของการนำเข้าก๊าซธรรมชาติเหลว เพื่อทดแทนก๊าซในประเทศ ยิ่งทำให้ความเสี่ยงดังกล่าวเชื่อมโยงกับตลาดโลกมากขึ้น ส่งผลให้ประเทศไทยมีความอ่อนไหวต่อความผันผวนของราคาพลังงานในระดับสากล (International Energy Agency [IEA], 2025)

6.2 การขาดความหลากหลายของพลังงาน

อีกหนึ่งปัญหาเชิงโครงสร้างที่สำคัญคือ “การขาดความหลากหลายของแหล่งพลังงาน” โดยเฉพาะการพัฒนาพลังงานหมุนเวียนที่ยังอยู่ในระดับจำกัดเมื่อเทียบกับศักยภาพ แม้ว่าประเทศไทยจะมีนโยบายส่งเสริมพลังงานหมุนเวียน เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม และชีวมวล แต่สัดส่วนของพลังงานเหล่านี้ในระบบไฟฟ้ายังไม่เพียงพอที่จะลดการพึ่งพาก๊าซธรรมชาติได้อย่างมีนัยสำคัญ (Ministry of Energy, 2023)

ข้อจำกัดดังกล่าวเกิดจากหลายปัจจัย เช่น โครงสร้างตลาดไฟฟ้าที่ยังคงเน้นผู้ผลิตรายใหญ่ ข้อจำกัดด้านโครงสร้างพื้นฐาน และความไม่ต่อเนื่องของนโยบายส่งเสริมพลังงานทางเลือก ส่งผลให้การเปลี่ยนผ่านพลังงาน (Energy transition) ของไทยดำเนินไปอย่างค่อยเป็นค่อยไป การขาดความหลากหลายของแหล่งพลังงานทำให้ประเทศไทยมี “ความยืดหยุ่นต่ำ” (Low resilience) ต่อวิกฤตพลังงาน กล่าวคือเมื่อแหล่งพลังงานหลักเผชิญกับความผันผวน ประเทศมีทางเลือกจำกัดในการปรับตัว ซึ่งต่างจากประเทศที่มีการกระจายแหล่งพลังงานอย่างหลากหลาย

6.3 ความแข็งแกร่งของนโยบายพลังงาน

นอกจากปัจจัยด้านโครงสร้างพลังงานแล้ว “ความแข็งแกร่งของนโยบาย” ก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่เพิ่มความเปราะบางของระบบพลังงานไทย โดยเฉพาะในด้านสัญญาระยะยาวและโครงสร้างการกำกับดูแล ระบบพลังงานของไทยมีลักษณะพึ่งพาสัญญาระยะยาว (Long-term contracts) ในการจัดหาพลังงาน ซึ่งแม้จะช่วยสร้างความมั่นคงในระยะยาว แต่ก็ลดความยืดหยุ่นในการปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เช่น ความผันผวนของราคาในตลาดโลก

ในกรณีของก๊าซธรรมชาติเหลว ประเทศไทยมีทั้งสัญญาระยะยาวและการซื้อในตลาด spot ซึ่งในช่วงที่ราคาพลังงานเพิ่มสูงขึ้น รัฐมีข้อจำกัดในการปรับเปลี่ยนแหล่งนำเข้าหรือเงื่อนไขของสัญญา ส่งผลให้ต้นทุนพลังงานเพิ่มขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (IEA, 2025)

นอกจากนี้โครงสร้างนโยบายพลังงานที่มีลักษณะรวมศูนย์และมีความซับซ้อน ยังทำให้การตัดสินใจเชิงนโยบายมีความล่าช้า และไม่สามารถตอบสนองต่อวิกฤตได้อย่างทันท่วงที โดยสรุปความเปราะบางของระบบพลังงานไทยมิได้เกิดจากปัจจัยภายนอก เช่น สงครามเพียงอย่างเดียว แต่เป็นผลจาก “โครงสร้างภายใน” ที่มีลักษณะพึ่งพาเชื้อเพลิงชนิดเดียว ขาดความหลากหลายของแหล่งพลังงาน และมีข้อจำกัดด้านนโยบาย

7. การตอบสนองเชิงนโยบายของไทย

ภายใต้บริบทของวิกฤตพลังงานโลกจากความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ ประเทศไทยได้ดำเนินมาตรการเชิงนโยบายเพื่อบรรเทาผลกระทบทั้งในระยะสั้นและระยะยาว อย่างไรก็ตามลักษณะของการตอบสนองดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงทั้ง “ความสามารถในการจัดการวิกฤต” และ “ข้อจำกัดเชิงโครงสร้างของนโยบายพลังงาน” ในเวลาเดียวกันการวิเคราะห์นโยบายจึงสามารถแบ่งออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่ (1) มาตรการระยะสั้นที่มุ่งลดผลกระทบทันที และ (2) มาตรการระยะยาวที่มุ่งปรับโครงสร้างพลังงานของประเทศ

7.1 มาตรการระยะสั้น (Short-term Measures)

ในระยะสั้น ประเทศไทยได้ใช้มาตรการหลัก 2 ประการ ได้แก่ การอุดหนุนราคา และการควบคุมราคาเพื่อบรรเทาผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของราคาพลังงานโลก โดยเฉพาะค่าไฟฟ้าและราคาก๊าซ

มาตรการอุดหนุนมีบทบาทสำคัญในการลดภาระค่าครองชีพของประชาชนและต้นทุนของภาคธุรกิจ โดยรัฐเข้าแทรกแซงเพื่อชะลอการปรับขึ้นของค่าไฟฟ้าผ่านกลไกค่าไฟฟ้าแปรผันซึ่งสะท้อนต้นทุนเชื้อเพลิงที่เพิ่มขึ้น (Energy Regulatory Commission, 2024) ในทางปฏิบัติการตรึงราคาหรือชะลอการปรับขึ้นค่าไฟฟ้าแปรผัน เป็นเครื่องมือสำคัญที่รัฐใช้ในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในระยะสั้นนอกจากนี้ รัฐยังใช้มาตรการควบคุมราคาพลังงานบางประเภท เช่น การบริหารราคาน้ำมันผ่านกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง เพื่อป้องกันไม่ให้ราคาพลังงานส่งผ่านไปยังผู้บริโภคอย่างรวดเร็วเกินไป

อย่างไรก็ตามมาตรการระยะสั้นดังกล่าวมีข้อจำกัดสำคัญ กล่าวคือ เป็นเพียงการ “ชะลอผลกระทบ” มิใช่การแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้าง อีกทั้งยังสร้างภาระทางการคลังในระยะยาว และอาจบิดเบือนสัญญาณราคาพลังงานในตลาด (Bank of Thailand, 2025)

7.2 มาตรการระยะยาว (Long-term Strategies)

ในระยะยาว ประเทศไทยได้กำหนดแนวทางนโยบายที่มุ่งลดความเปราะบางของระบบพลังงานผ่าน 2 แนวทางหลัก ได้แก่ การเปลี่ยนผ่านพลังงาน (Energy transition) และ ยุทธศาสตร์ก๊าซธรรมชาติเหลว (LNG strategy)

ประการแรก การเปลี่ยนผ่านพลังงานเป็นแนวทางสำคัญในการลดการพึ่งพาเชื้อเพลิงฟอสซิล โดยเฉพาะก๊าซธรรมชาติ นโยบายดังกล่าวมุ่งส่งเสริมการใช้พลังงานหมุนเวียน เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม และชีวมวล เพื่อเพิ่มความหลากหลายของแหล่งพลังงานและลดความเสี่ยงจากความผันผวนของตลาดโลก (Ministry of Energy, 2023) อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนผ่านพลังงานของไทยยังเผชิญกับข้อจำกัดหลายประการ เช่น ความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐาน ระบบสายส่ง และข้อจำกัดด้านการลงทุน ซึ่งทำให้การเพิ่มสัดส่วนพลังงานหมุนเวียนเป็นไปอย่างค่อยเป็นค่อยไป

ประการที่สอง ยุทธศาสตร์ก๊าซธรรมชาติเหลว เป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบสำคัญของนโยบายพลังงานไทย โดยรัฐพยายามกระจายแหล่งนำเข้า ก๊าซธรรมชาติเหลว และเพิ่มความยืดหยุ่นในการจัดหาพลังงาน ทั้งผ่านสัญญาระยะยาวและการซื้อในตลาดเฉพาะ (Spot) เพื่อให้สามารถรับมือกับความผันผวนของตลาดโลกได้ดีขึ้น

(International Energy Agency [IEA], 2025) อย่างไรก็ตามยุทธศาสตร์ดังกล่าวยังคงอยู่ภายใต้ข้อจำกัดของ “การพึ่งพา” กล่าวคือ แม้จะมีการกระจายแหล่งนำเข้า แต่ประเทศไทยยังคงต้องพึ่งพาทลาดก๊าซธรรมชาติเหลว โลกเป็นหลัก ซึ่งทำให้ยังคงมีความเสี่ยงต่อการช็อกภายนอกอยู่ในระดับสูง

สรุป

บทความนี้ได้วิเคราะห์ผลกระทบของวิกฤตพลังงานโลกภายใต้บริบทของความขัดแย้งระหว่างสหรัฐอเมริกา อิสราเอล และอิหร่าน โดยใช้ให้เห็นว่า ความผันผวนของตลาดพลังงานโลก โดยเฉพาะน้ำมันและ ก๊าซธรรมชาติเหลว ได้ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งในด้านต้นทุนพลังงาน ค่าไฟฟ้า และเศรษฐกิจมหภาคข้อค้นพบสำคัญของบทความคือ ความเปราะบางของประเทศไทยมิได้เกิดจาก “สงคราม” เพียงอย่างเดียว แต่เป็นผลจาก “โครงสร้างพลังงาน” ที่พึ่งพาก๊าซธรรมชาติและการนำเข้าในระดับสูง ซึ่งทำให้ประเทศมีความอ่อนไหวต่อความผันผวนของตลาดโลก

ดังนั้นบทความนี้จึงยืนยันข้อเสนอหลักว่าประเทศไทยมีความเปราะบางต่อการช็อกจากภายนอกเนื่องจากโครงสร้างพลังงานที่พึ่งพาการนำเข้าและเชื่อมโยงกับตลาดโลกอย่างลึกซึ้ง”ในบริบทดังกล่าว การตอบสนองเชิงนโยบายของไทยในปัจจุบัน แม้จะสามารถบรรเทาผลกระทบในระยะสั้นได้ แต่ยังไม่เพียงพอในการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างในระยะยาว ประเทศไทยจำเป็นต้องดำเนิน “การปฏิรูปนโยบายพลังงาน” อย่างจริงจัง โดยมุ่งเน้นการกระจายแหล่งพลังงาน ลดการพึ่งพาก๊าซธรรมชาติเหลว เร่งการเปลี่ยนผ่านสู่พลังงานหมุนเวียน และเพิ่มความสามารถในการรับมือกับวิกฤตพลังงานในอนาคต

ท้ายที่สุดความมั่นคงทางพลังงานมิใช่เพียงประเด็นด้านเศรษฐกิจหรือเทคโนโลยี หากแต่เป็น “ประเด็นเชิงยุทธศาสตร์ของรัฐ” ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับความมั่นคงของประเทศในระยะยาว และจำเป็นต้องได้รับการจัดการอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

ข้อเสนอเชิงนโยบาย

จากการวิเคราะห์โครงสร้างพลังงานของไทยและผลกระทบจากวิกฤตพลังงานโลก บทความนี้เสนอว่า การเสริมสร้างความมั่นคงทางพลังงานจำเป็นต้องมุ่งไปสู่ “การปฏิรูปเชิงโครงสร้าง” มากกว่าการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า โดยสามารถสรุปข้อเสนอเชิงนโยบายได้ใน 4 แนวทางหลัก ดังนี้

ประการแรก การกระจายแหล่งพลังงาน (Diversification of energy mix) ควรเป็นยุทธศาสตร์หลักของประเทศไทย เพื่อลดความเสี่ยงจากการพึ่งพาเชื้อเพลิงชนิดเดียว โดยเฉพาะก๊าซธรรมชาติ รัฐควรส่งเสริมการลงทุนในพลังงานทางเลือก เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม และพลังงานชีวมวล ควบคู่กับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ระบบกักเก็บพลังงาน (Energy storage) และระบบโครงข่ายไฟฟ้าอัจฉริยะ (Smart grid) เพื่อเพิ่มความยืดหยุ่นของระบบพลังงานโดยรวม

ประการที่สอง การลดการพึ่งพา ก๊าซธรรมชาติเหลว (Reducing LNG reliance) จำเป็นต้องดำเนินควบคู่กับการปรับโครงสร้างพลังงานในประเทศ โดยควรเพิ่มสัดส่วนพลังงานที่ผลิตได้ภายในประเทศ และกระจายแหล่งนำเข้า ก๊าซธรรมชาติเหลว เพื่อลดความเสี่ยงจากภูมิรัฐศาสตร์ นอกจากนี้ ควรพิจารณาปรับสมดุลระหว่างสัญญาระยะยาวและการซื้อในตลาดเฉพาะ เพื่อเพิ่มความยืดหยุ่นในการบริหารต้นทุน

ประการที่สาม การเร่งการเปลี่ยนผ่านพลังงาน (Renewable acceleration) เป็นหัวใจสำคัญของความมั่นคงทางพลังงานในระยะยาว โดยรัฐควรปรับปรุงนโยบายและกฎระเบียบเพื่อเอื้อต่อการลงทุนในพลังงานหมุนเวียน ลดข้อจำกัดด้านการเชื่อมต่อระบบไฟฟ้า และส่งเสริมบทบาทของภาคเอกชนและภาคครัวเรือนในการผลิตพลังงาน (Distributed energy) ซึ่งจะช่วยลดภาระของระบบพลังงานแบบรวมศูนย์

ประการที่สี่ การจัดตั้งและพัฒนาคลังสำรองพลังงานเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic energy reserve) เป็นเครื่องมือสำคัญในการรับมือกับวิกฤตพลังงานระยะสั้น โดยเฉพาะในกรณีที่เกิดการหยุดชะงักของอุปทานจากต่างประเทศ การมีคลังสำรองน้ำมันและก๊าซในระดับที่เพียงพอจะช่วยเพิ่มความสามารถในการรับมือกับ การช็อกจากภายนอกและลดความผันผวนของราคาในระยะสั้น โดยรวมแล้วข้อเสนอเชิงนโยบายเหล่านี้มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของระบบพลังงานไทย เพื่อเพิ่มความยืดหยุ่น ลดความเปราะบาง และเสริมสร้างความมั่นคงทางพลังงานในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

- Bank of Thailand. (2025). Monetary policy report: Q3 2025. <https://www.bot.or.th>
- Bank of Thailand. (2025). Monthly economic and monetary conditions (November 2025). <https://www.bot.or.th>
- Energy Policy and Planning Office. (2024). Annual report 2024. Ministry of Energy, Thailand. <https://www.eppo.go.th>
- Energy Policy and Planning Office. (2024). Thailand energy statistics: Natural gas consumption and import data. <https://www.eppo.go.th>
- Energy Regulatory Commission. (2024). Annual report 2024. <https://www.erc.or.th>
- International Energy Agency. (2025). Gas market report Q3-2025. <https://www.iea.org>
- International Energy Agency. (2025). World energy outlook 2025. <https://www.iea.org>
- Ministry of Energy, Thailand. (2023). Annual report 2023. <https://www.energy.go.th>
- Reuters. (2026, March 18). Iranian cluster missiles pose extra challenge for Israel's air defences. <https://www.reuters.com>

U.S. Energy Information Administration. (2025a). About one-fifth of global liquefied natural gas trade flows through the Strait of Hormuz. <https://www.eia.gov>

U.S. Energy Information Administration. (2025b). Amid regional conflict, the Strait of Hormuz remains critical to global energy security. <https://www.eia.gov>

U.S. Energy Information Administration. (2025c). Short-term energy outlook. <https://www.eia.gov>

U.S. Energy Information Administration. (2024). World oil transit chokepoints. <https://www.eia.gov>

World Bank. (2024). Energy imports, net (% of energy use) – Thailand. <https://data.worldbank.org>

World Integrated Trade Solution (WITS). (2024). Thailand energy import data (HS code 2716). <https://wits.worldbank.org>